

การพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ช่วงชั้นที่ 1-2

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3

DEVELOPMENT OF ASSESSMENT MODELS ON AFFECTIVE DOMAIN FOR POSITIVE READING HABITS OF LEVELS 1-2 STUDENTS IN SCHOOLS UNDER KANCHANABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ณัฐติกา ขวกเขียว

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนเพราะผู้เรียนไม่ได้ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยการสอนของครูแต่เพียงอย่างเดียวหากต้องการความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือและตำราต่าง ๆ อีกด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนและผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าควรจะได้มีความสามารถในการอ่าน มิฉะนั้นความรู้ที่มีอยู่ในหนังสือหรือตำราก็จะไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเลย โดยการสังเกตทั่วไป จะพบว่านักเรียนที่เรียนหนังสืออ่อนมักจะมีความสามารถในการอ่านต่ำ ความสามารถในการอ่านนี้เป็นทักษะที่สำคัญซึ่งจำเป็นต่อการเรียนอันเป็นผลต่อพัฒนาการของมนุษย์ทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2547, หน้า 89) นอกจากนี้การอ่านยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยพัฒนาจิตใจและความคิดให้เจริญงอกงามได้เข้าใจผู้อื่น ได้คิดริเริ่ม ข้อคิด ปรัชญาในการดำเนินชีวิต ตลอดจนจริยธรรม มโนธรรม คุณธรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ และสัตว์ ช่วยขจัดความทุกข์ ความเศร้าหมอง ทำให้เข้าใจในโลก และชีวิตมากขึ้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 3)

นักปราชญ์ชาวอังกฤษชื่อ เซอร์ ฟรานซิส เมคอน กล่าวว่า การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ (reading makes a full man) ซึ่งหมายความว่า การอ่านทำให้เกิดพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรม และการดำเนินชีวิต ศีลธรรมจรรยา และค่านิยม การอ่านช่วยปรับปรุง ชีวิตให้สดใส สมบูรณ์ จุดหมายปลายทางของการอ่านก็คือ การพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด (ศรีรัตน์ เจริญจันทร์, 2542, หน้า 4) จึงควรฝึกฝนการอ่านให้เป็นนิสัย

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว จึงได้เกิดมีแนวคิดและแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านที่คาดว่าจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดกับผู้เรียนสูงสุด นั่นคือ “การประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน”

จากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวคิด การประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากเอกสาร งานวิจัย และศึกษาจากสภาพจริง พบว่า สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน โดยจะพบว่า มีการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ซึ่งการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของแต่ละสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาจะมีความหลากหลายเกี่ยวกับการนิยามความหมาย การกำหนดตัวบ่งชี้ และรูปแบบการประเมิน ซึ่งความหลากหลายใน

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการประเมิน นอกจากนี้เมื่อประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่มีการแจ้งข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ถูกประเมินทราบ ทำให้ผู้ถูกประเมินไม่ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง จึงไม่ทราบว่าควรปรับปรุงพัฒนาเรื่องใดบ้าง และปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือรูปแบบการประเมินเป็นแบบประเมินที่มีผู้ตัดสินเพียงผู้เดียวลักษณะการประเมินเช่นนี้มีจุดอ่อนในเรื่องของอคติ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวโดยการพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านขึ้น

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการประเมิน เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของการประเมินแต่ละแบบ พบว่า การประเมินแบบ 360 องศา มีจุดแข็งที่น่าสนใจและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการประเมินตนเองและการทำงานเป็นทีม จุดแข็งของการประเมินแบบ 360 องศา คือ เป็นการประเมินจากผู้ประเมินหลายแหล่ง ทุกคนจะเป็นทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงในการทำงานที่มีการให้ข้อมูลและรับข้อมูล เพื่อการพัฒนางานพัฒนาตนเอง และเป็นการลดอคติจากผู้ประเมินแหล่งเดียว นอกจากนี้การให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมินแบบ 360 องศา สามารถใช้ให้เป็นกลยุทธ์หนึ่ง ในการพัฒนางาน ทุกคนในหน่วยงานมีอิทธิพลต่อกันและกัน ไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเพียงคนเดียว (Vinson, 1996; Edwards, 1996)

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น หากมีวิธีการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว จะช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับปรับปรุงและพัฒนาจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำกับ ติดตามและตัดสินใจทางด้านการบริหารงานได้อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน โดยใช้การประเมินแบบ 360 องศา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัย เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1 มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วยนักวิชาการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางตัวบ่งชี้ นักวิชาการทางด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับการอ่านและครูปฏิบัติการสอน รวมทั้งสิ้น 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ของกฤษฎา คิตติ (กฤษฎา คิตติ, 2547) ที่ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การประเมินกรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้ ด้านจิตพิสัย

เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 4 ระดับ ตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ 2 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม และด้านความสอดคล้องสำหรับด้านความเหมาะสมใช้การวิเคราะห์ความถี่ของระดับการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญโดยมีเกณฑ์การแปลผล มาก ปานกลาง น้อย ไม่แน่ใจ และด้านความสอดคล้องข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ IOC (Item-Objective Congruency)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วยนักวิชาการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งสิ้น 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ของกฤษฎา คิตดี (กฤษฎา คิตดี, 2547) ที่ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ ในการประเมินรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยมีสาระเนื้อหาที่ประเมินตามประเด็นมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ได้แก่ ความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standard) ความเป็นประโยชน์ (utility standard) ความเป็นไปได้ (feasibility standard) และความเหมาะสม (propriety standard)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้องน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้องน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้องปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้องมาก
- 4.51-5.00 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้องมากที่สุด

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยครู นักเรียน เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2 จากครูในโรงเรียน ที่อาสาสมัครเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนและผู้ปกครองในห้องเรียนที่ครูทดลองด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 506 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทางด้านการปฏิบัติ และการยอมรับในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ประกอบด้วยครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน

2. สร้างข้อรายการจากตัวบ่งชี้ โดยมีสัดส่วนของข้อรายการตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. ตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน และความชัดเจนของภาษา โดยการนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มครู นักเรียน เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. ปรับปรุงแก้ไข และจัดฉบับแบบประเมินสำหรับนำไปใช้จริง

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. กำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและการยอมรับในการนำรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านไปใช้

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นในข้อ 1

3. หาคุณภาพของเครื่องมือ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมนำไปใช้จริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, คะแนนการพัฒนามาตรฐาน, คะแนนการพัฒนามาตรฐานตามแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (Kanjanawasee, 1989), วิเคราะห์เนื้อหา, ร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพแวดล้อม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว 2) ปัจจัยเบื้องต้นของการอ่าน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว 3) กระบวนการของการอ่าน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว 4) ผลผลิตของการอ่าน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว

ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสินการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สิ่งที่มีประเมินได้แก่จิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน วิธีการประเมินใช้การเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ใน 4 องค์ประกอบ โดยแหล่งผู้ประเมินประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยครู การประเมินโดยเพื่อนนักเรียน การประเมินโดยผู้ปกครอง ส่วนวิธีการตัดสินใช้การเกณฑ์การแปลผล จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านในระดับพอใช้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ครูที่ทดลองใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านยอมรับว่าการประเมินนี้มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในทางด้านการปฏิบัติ

ผลการประเมินความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติ และการยอมรับในการนำรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านไปใช้ พบว่า ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ในการนำรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ไปใช้ เป็นการประเมินที่มีระบบมากกว่าที่ครูทำกันอยู่ เป็นสิ่งที่ทำกันได้ไม่ยากและเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายและกลยุทธ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้การประเมินเป็นกลไกของการพัฒนาด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน และควรสนับสนุนส่งเสริม สนับสนุนให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง

1.2 โรงเรียนควรมีแผนปฏิบัติการในการส่งเสริม และสนับสนุนด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน และมีนโยบายที่ชัดเจนในการใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน

1.3 สำหรับครูผู้สอน ควรศึกษารูปแบบการประเมินให้ถูกต้อง ชัดเจน และดำเนินการอย่างจริงจัง ตลอดระยะเวลาที่ทำการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการหลายๆ วิธี ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ แม้ความพยายามในการพัฒนากำหนดตัวบ่งชี้ด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจะผ่านวิธีการที่หลากหลาย แต่ก็จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดกับคุณภาพของครูและกับคุณภาพของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อสกัดตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมที่สุดและมีจำนวนน้อยตัว อันจะทำให้การประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2.2 ควรมีการวิจัยติดตามการนำตัวบ่งชี้และรูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านไปใช้ ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพจริงในบริบทต่างๆ เพียงไรโดยเฉพาะเมื่อนำไปใช้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มีสภาพพื้นที่และชุมชนด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กฤษณา คิตติ. (2547). การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2547). นวัตกรรมการศึกษา ชุด จิตวิทยาการอ่าน (Psychology of reading). กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2542). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2541). การติดตามและประเมินโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาจรงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ทุมธานี.
- สุนทร แก้วลาย. (2512). การส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนด้วยตนเองซึ่งอาจารย์และบรรณารักษ์จัดให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- Edwards, M.R. (1996, May/June). How to manage performance and pay with 360 degree feedback Compensation & Benefits. **Review**, 28-41.
- Vinson, M.N. (1996). The pros and cons of 360-degree feedback: Making it work. **Training & Development**, 50, 11.

